

Μητροπολιτικός Ναός Αγίου Παντελεήμονα

Φλώρινα 1925. Διακρίνεται ο παλαιός ναός του Αγίου Παντελεήμονα¹

Εορτασμός των Φώτων²

Ο Μητροπολιτικός Ναός της Φλώρινας είναι αφιερωμένος στον Άγιο Παντελεήμονα³. Πρόκειται για μία πεντάκλιτη βασιλική με τρούλο, κατασκευασμένη εξ ολοκλήρου από σκυρόδεμα, επενδυμένη με πελεκητή πέτρα και με διαστάσεις 31 μ. μήκος, 19,5 μ. πλάτος και 25 μ. ύψος. Τα κλίτη διαχωρίζονται με 14 κίονες και τέσσερις πεσσοί στηρίζουν τον τρούλο, που διακοσμείται με τόξα, ημιθόλια και σταυροθόλια. Το δάπεδο του ναού είναι στρωμένο με ψηφιδωτό μωσαϊκό. Εξωτερικά, στα δύο άκρα της δυτικής πλευράς του ναού, διακρίνει κανείς τα δύο κωδωνοστάσια, που έχουν ύψος 23 μέτρα. Στο αέτωμα της δυτικής πλευράς του ναού απεικονίζεται σε ψηφιδωτό ο Κύριος με τους μαθητές του να πλέουν στα κύματα. Την αγιογράφιση επιμελήθηκε ο αγιογράφος Δημήτριος Ρίτσος. Όπως ο ίδιος αναφέρει στο *αγιογραφικό έργο έγινε η προσπάθεια να συνδυαστή η εύρεως φωτισμένη (πλατειά) Μακεδονική τεχνοτροπία, με την έσωστρέφεια και κατασκευτικότητα που πιστεύω ότι χρειάζεται σήμερα ή υπέρ το δέον έξωστρεφής εποχή μας. Κρατήθηκαν τα μακεδονικά στοιχεία στις μορφές τῶν Ἀγίων, πού ἀποτελοῦν καί τό κυρίως θέμα τῶν ἔργων, και παισιώθηκαν μέ τά κάπως σκοῦρα φόντα μεταγενέστερων ἐποχῶν ὅπου οἱ οὐμανιστικές τάσεις τῶν Παλαιολόγειων χρόνων εἶχαν ξεθυμάνει.*

¹ Αρχείο Αθανασίου Βογιατζή.

² Εορτασμός των Φώτων (1918). Διαθέσιμο στο: <http://www.culture.gouv.fr> (Ημερομηνία πρόσβασης 23-4-2016).

³ Οι πληροφορίες σχετικά με τον Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Παντελεήμονα προέρχονται από το βιβλίο: Πήχος, Ι. (επιμ.). (1993). *Μητροπολιτικός ναός Αγίου Παντελεήμονος Φλωρίνης*. Φλώρινα: Έκδοση του Μητροπολιτικού Ναού, εκτός και αν σημειώνεται διαφορετικά.

Ο νέος ναός χτίστηκε στη θέση παλαιότερης ομώνυμου ναού, ο οποίος κατεδαφίστηκε 22 Απριλίου 1971, μετά την εκλογή του π. Αυγουστίνου Καντιώτη το 1967 ως μητροπολίτη Φλώρινας, με την αιτιολογία ότι υπενθύμιζε ζοφερές σελίδες της ιστορίας και ότι αποτελούσε κτίσμα ανθελληνικής προπαγάνδας, καθώς, μέχρι την απελευθέρωση της πόλης, λειτουργούσε ως εξαρχική εκκλησία. Επισημαίνεται σχετικά περί της κατεδάφισης και της ανέγερσης του ναού στην εφημερίδα Φωνή της Φλωρίνης, στις 30 Απριλίου 1971 και στις 27 Αυγούστου 1971 αντίστοιχα:

Από ήμερῶν ἤρχισαν αἱ ἐργασίαι κατεδαφίσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Φλωρίνης, προκειμένου εἰς τὴν θέσιν τοῦ ν' ἀνεγερθῆ μεγαλοπρεπῆς ὁμώνυμος Ἱερός Ναός. Προς τοῦτο, ὡς γνωστόν, ὁ Πρωθυπουργός κ. Παπαδόπουλος διέθεσε ἤδη πίστωσιν 1.000.000 δρχ.⁴.

και

Διὰ ἀποφάσεως τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἐχορηγήθη οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις 1.000.000 δρχ. διὰ τὴν συνέχισιν τῶν ἐργασιῶν ἀνεγέρσεως τοῦ Νέου Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Φλωρίνης Ἁγίου Παντελεήμονος⁵.

Λόγω της αδρῆς χρηματοδότησης τα εγκαίνια του νέου ναού πραγματοποιήθηκαν πολύ σύντομα, στις 27 Ιουλίου 1972, ημέρα εορτασμού του Αγίου Παντελεήμονα, πολιούχου της πόλης.

Ο παλιός ναός του Αγίου Παντελεήμονος από την πλευρά του ποταμού⁶

Ο παλιός ναός του Αγίου Παντελεήμονος⁷

⁴ Χ. σ. (30-4-1971). Κατεδαφίζεται ὁ Ἱερός Ναός Ἁγίου Παντελεήμονος. *Φωνή της Φλωρίνης*, 457, 3.

⁵ Χ. σ. (27-8-1971). 1.000.000 δρχ. διὰ τον Μητροπολιτικόν Ναόν Φλωρίνης. *Φωνή της Φλωρίνης*, 474, 1.

⁶ *Αρχεῖο Δημητρίου Μεκάση*.

⁷ Ο παλιός ναός του Αγίου Παντελεήμονος. (1991). *Αριστοτέλης*, 207-210, 69.

Ο εξαρχικός ναός του Αγίου Παντελεήμονα είχε κατασκευαστεί το 1890, αλλά οι προσπάθειες ανέγερσής του είχαν ξεκινήσει από το 1870, με την ίδρυση της Βουλγαρικής Εξαρχίας. Τότε, 20 γνωστές χριστιανικές οικογένειες της Φλώρινας συγκρότησαν την εξαρχική κοινότητα της πόλης και ζήτησαν από τον Μητροπολίτη Καστοριάς να τελείται η θεία λειτουργία στη σλαβική γλώσσα. Μετά την απειλητική απάντηση για αφορισμό, αποχώρησαν από την εκκλησιαστική δικαιοδοσία του Πατριαρχείου⁸.

Οι αντιδράσεις για την κατεδάφιση του ναού εκ διαμέτρου αντίθετες. Στον πανηγυρικό τόμο για τον εορτασμό των 20 χρόνων από την ανέγερση του Αγίου Παντελεήμονα, ο πρωτοπρεσβύτερος Αθανάσιος Ρούκαλης αναφέρει: *“Έφερα βαρέως τό ότι ο μητροπολιτικός ναός είχε σχήμα σλαβικό, και έσωτερικά και έξωτερικά. Είχε τρεις τρούλλους επάνω σέ σλαβικό ρυθμό· όλα τά παράθυρά του ήταν σε σλαβικό ρυθμό· μέσα οι εικόνες του τέμπλου ήσαν γραμμένες με σλαβικά γράμματα και πάνω σ’ αυτά είχαν γραφή έλληνικά. Σε περιπτώσεις που είχαν σβηστή ή ξεθωριάσει τά έλληνικά γράμματα, φαίνονταν άκόμη τά σλαβικά. Αυτό όμως δεν μπόρεσα να το δεχθώ. Προσπάθησα με κάθε τρόπο να διορθώσω όσο ήταν δυνατόν την κατάστασι του ναού έσωτερικά και έξωτερικά.*

Στον αντίποδα, σε αφιέρωμα της Ελευθεροτυπίας ο Μίμης Σουλιώτης, ποιητής και επίκουρος, τότε, καθηγητής Λογοτεχνίας στην Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας του ΑΠΘ., αναφερόμενος στην κατεδάφιση του ναού του Αγίου Παντελεήμονα επισημαίνει ότι *ήταν φριχτές οι κατεδαφίσεις των εκκλησιών με την επίκληση της περιβόητης «εθνικής ευαισθησίας»⁹.*

Βιβλιογραφία

Αρχείο Αθανάσιου Βογιατζή.

Αρχείο Δημητρίου Μεκάση.

Βούρη, Σ. (2004). Η Φλώρινα στο μεταίχμιο του 19^{ου} – 20^{ου} αιώνα: πεδίο εθνικών συγκρούσεων και κοινωνικών μετασχηματισμών. Στο Α. Ανδρέου (επιμ.), *Πρακτικά Συνεδρίου «Φλώρινα 1912 – 2002» Ιστορία & Πολιτισμός.*

---

⁸ Βούρη, Σ. (2004). Η Φλώρινα στο μεταίχμιο του 19^{ου} – 20^{ου} αιώνα: πεδίο εθνικών συγκρούσεων και κοινωνικών μετασχηματισμών. Στο Α. Ανδρέου (επιμ.), *Πρακτικά Συνεδρίου «Φλώρινα 1912 – 2002» Ιστορία & Πολιτισμός.* Φλώρινα: Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας και Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών (Α.Π.Θ.), 131 – 174.

⁹ Σουλιώτης, Μ. (16-1-2000). Μόνο εναντίον. *Ελευθεροτυπία*. Διαθέσιμο στο: <http://www.iospress.gr/ios2000/ios20000116b.htm> (Ημερομηνία πρόσβασης 22/4/2016).

Φλώρινα: Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας και Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών (Α.Π.Θ.), 131 – 174.

Εορτασμός των Φώτων (1918). Διαθέσιμο στο: <http://www.culture.gouv.fr> (Ημερομηνία πρόσβασης 23-4-2016).

Ο παλιός ναός του Αγίου Παντελεήμονος. (1991). *Αριστοτέλης*, 207-210, 69.

Πήχος, Ι. (επιμ.). (1993). *Μητροπολιτικός ναός Αγίου Παντελεήμονος Φλωρίνης*. Φλώρινα: Έκδοση του Μητροπολιτικού Ναού..

Σουλιώτης, Μ. (16-1-2000). Μόνο εναντίον. *Ελευθεροτυπία*. Διαθέσιμο στο: <http://www.iospress.gr/ios2000/ios20000116b.htm> (Ημερομηνία πρόσβασης 22/4/2016).

Χ. σ. (27-8-1971). 1.000.000 δρχ. διά τον Μητροπολιτικόν Ναόν Φλωρίνης. *Φωνή της Φλωρίνης*, 474, 1.

Χ. σ. (30-4-1971). Κατεδαφίζεται ο Ίερός Ναός Αγίου Παντελεήμονος. *Φωνή της Φλωρίνης*, 457, 3.